

Butlletí trimestral

Juliol-Octubre

Programa de compostatge comunitari en els centres educatius de l'àrea de gestió V5 de la Comunitat Valenciana

Consells per a la realització de compost

El procés de compostatge és molt senzill i mecànic, de fet moltes persones ho fan en els seus horts i cases de camp sense necessitat de formació prèvia. No obstant això, per a obtenir un bon compost i evitar problemes és bo conèixer alguns consells que ens ajudaran al llarg del procés d'obtenció del compost.

El primer pas perquè tot procés de compostatge isca bé, és separar les restes orgàniques en compostables i no compostables. Al compostador, afegirem tant restes orgàniques del pati com de la cuina.

Les restes de l'esmorzar es poden incloure totes, exceptuant el formatge i les restes de fruites àcides com les taronges en grans quantitats. De la cuina podem incorporar restes de fruites i verdures.

Il·lustración 1: Residuos orgánicos compostables

Un altre punt important a tindre en compte és tindre sempre a disposició bona quantitat de restes seques ja siguin branques o fulles. Les millors restes que es poden afegir al compostador són les restes de poda ja que tenen una grandària molt xicoteta. La incorporació

d'aquestes restes té dues funcions: contrarestar la humitat que proporcionen els residus orgànics, amb una proporció 1:3 i evitar la proliferació d'insectes proporcionant una capa extra de protecció. L'ideal és alternar capa de restes humides amb capa de restes seques. És un element Molt Important! a tindre en compte per a no tindre problemes en la realització del compost.

El compost, quan es comença a fer de zero tarda aproximadament entre 6-9 mesos a formar-se per complet. Per a saber si ja està llest cal agafar una mica amb la mà. El compost madur haurà de tindre un color marró o negre, olor a bosc, estar fred i ha de deixar la mà neta. A més, no es pot trobar cap residu dels incorporats en el procés. Si encara quedarà algun, es passa per un tamís i les restes es tornen a incorporar al compostador.

El compost, en els col·legis, ho podem utilitzar en l'hort urbà. Si no disposen d'hort es pot incorporar en els arbres o plantes. Una altra opció és fer bosses per a entregar als alumnes i que li ho porten per a incorporar-ho a les seues plantes. Només fa falta aplicar-ho una vegada a l'any, a la tardor-hivern, i es pot incorporar sobre la superfície o mesclar-ho amb la terra.

Entrevistes

Per a donar a conèixer com va el projecte, s'han realitzat una sèrie d'entrevistes als professors dels centres participants. Han sigut un total de 6 entrevistes les quals estan disponibles completes en la web de la campanya #compostaescola. Els col·legis participants han sigut:

- CRA Valle de Ayora-Cofrentes
- Plà de la Mesquita (Xàtiva, La Costera)
- Lluís Vives (Quesa, La Canal de Navarrés)
- CRA Montdúver-Safor (Barx, La Safor)
- Nuestra Señora del Amparo (Real de Gandía, La Safor)
- Ausiàs March (Rafelcofer, La Safor)

En aquestes entrevistes se'ls van realitzar una sèrie de preguntes de diferent índole per a conèixer la seua opinió sobre el projecte, el material, bones pràctiques que ja estaven instaurades en el centre... Algunes de les preguntes que se'ls va realitzar van ser:

- Què els sembla el projecte?
- Creuen que el material aportat pel *COR és adequat per a la realització de compost?
- Quines altres bones pràctiques ambientals es duen a terme en el centre escolar?
- El projecte és atractiu per als alumnes/as?
- Com veuran els alumnes/as la implementació del projecte *Compostaescola?
- El material disponible en la web és adequat per als alumnes/as? Serà d'utilitat tant per als professors/as com per als alumnes/as?
- El seguiment que s'està realitzant del projecte pels tècnics és l'adequat?

D'aquestes entrevistes podem destacar l'alt grau de satisfacció del professorat i la gran implicació perquè el projecte tire avant.

"Interessant proposta perquè tenim assistència per a poder dur a terme aquest projecte amb èxit"

"És una forma lúdica per conscienciar l'alumnat sobre l'aprofitament dels recursos, mirar el món d'una forma més sostenible i que part dels residus que generem puguin tindre una segona vida"

"Els alumnes poden veure tot el procés dels residus i aprofitar per a fer compost i així tancar el cicle"

"Al veure l'evolució d'eixos residus en compost ho aprofitarem per a nodrir l'hort, i tot això sense eixir del centre escolar"

"El material que el COR ha aportat és molt més atractiu i còmode per a realitzar compost"

"D'esta manera també s'aconsegueix involucrar les famílies sobre els residus que es poden compostar i açò és important ja que així tots participen en la creació de compost"

Il·lustración 1: Comentarios de las entrevistas

Bones pràctiques

Finalment, us deixarem una sèrie de cultius i els seus cuidats, que es poden plantar a la tardor-hivern perquè tingueu el vostre hort sempre en funcionament. Com a la nostra regió no tenim climes extremadament durs podem tindre molts cultius, això sí, creixeran més a poc a poc que a la primavera o estiu.

- **Carlota:** Has d'evitar les gelades, però pots sembrar-la quasi tot l'any. Cal esperar 90 dies per a collir-les, i s'associen bé amb cebes, alls, encisams, raves, tomaques i pésols. Cal evitar les verdures de la mateixa família com el julivert, l'api i el fenoll.
- **All:** Se sembra la dent d'all directe a la terra durant l'hivern i tardor. És una de les hortalisses estrelles d'aquesta època hivernal.
- **Pésols:** Es planten a la tardor, anant amb compte amb les gelades. Has de posar una canya o un pal que faci de tutor, però no és necessari lligar-la, ja que la planta ho farà naturalment. 60 dies tarda a estar llesta per a la collita. S'ha d'evitar que coincidisquen amb verdures de la mateixa família. Tampoc és recomanable que coincidisca amb l'all o la ceba. Són compatibles amb la carlota, el rave, la col i l'encisam.
- **Faves:** Se sembren a la tardor, a mediats, sempre que el reg de gelades no siga molt forta, ja que gelades nocturnes i no continuades, les aguanten molt bé, no són necessaris tutors per a elles, però es recomana preparar-los protecció si tenim risc de vents forts. En 90 dies podem començar a recollir les baines primerenques. Millor

evitar associar-la amb cultius de la seua mateixa família. Són compatibles amb la carlota, el rave, la col i l'encisam.

- **Bledes:** Es poden sembrar tot l'any, simplement hem d'anar amb compte amb la sembra i trasplantament en època de temperatures molt altes o molt baixes. Se sembren en grans quantitats per a aconseguir fulles fresques que estan llestes a partir dels 50 dies. Les arrels creixen molt pel que és bo mesclar-les amb encisam, cols, ceba i all. Haurem d'evitar altres hortalisses de la mateixa família com la remolatxa i els espinacs.
- **Espinacs:** És de cicle bastant curt, ja que la seua collita es fa transcorregut uns 40 dies. És bo sembrar-les associades a plantes de cicles llargs com la tomaca, l'albergínia en la primavera o la ceba i la col a la tardor. A la fi d'estiu i d'hivern, és millor el seu cultiu.
- **Raves:** Es pot cultivar tot l'any anant amb compte amb les gelades. A l'hivern es cultiven tubercles més grans i tenen un cicle de collita d'uns tres mesos. A l'estiu és de 6 setmanes i els raves ixen més picants. Pot ser bo sembrar una filera de raves cada 10 dies per a obtenir una collita contínua. No té grans incompatibilitats, però evita la col, el nap i la coliflor.
- **Encisam:** Es poden sembrar tot l'any, però a l'estiu té un espigolat prematur. Depenent de la varietat d'encisam, tindrem èxit en les diferents temporades de l'any. Des de la sembra fins al trasplantament es necessita com a mínim un mes. I ull, pots traure només les fulles deixant l'arrel, perquè torne a brollar. És molt aconsellable associar l'encisam amb altres cultius més llargs com la ceba o la tomaca, de manera que, una vegada collida l'encisam, els altres cultius ocuparen el seu espai.
- **Api:** Accepta bé el fred, per la qual cosa es pot plantar a l'hivern encara que floreix abans. La germinació és lenta i necessita de molta aigua, així que no pots descurar el reg. Has d'evitar sembrar-ho amb la carlota o el julivert.
- **Cabdell:** És preferible trasplantar-ho durant la primavera o la tardor i evitar els mesos d'estiu. El trasplantament a la fi d'estiu o principis de tardor permet tindre ocupat l'hort durant els mesos d'hivern. També es pot trasplantar a la fi d'hivern. Després de tres mesos es pot collir. És bo associar-la amb cultius de cicle ràpid com l'espinac.
- **Coliflor:** Igual que el cabdell és aconsellable trasplantar-lo per a la primavera o per a la tardor intentant evitar mesos d'excessiva calor com l'estiu, el trasplantament a la fi d'estiu o principis de tardor permet tindre ocupat l'hort durant els mesos d'hivern. També es pot trasplantar a la fi d'hivern. És interessant, trasplantar escalonadament per a evitar tindre totes les coliflors de colp. Després de tres mesos es pot collir.
- **Bròcoli:** Com la resta de la seua família, les crucíferes, és aconsellable trasplantar-lo per a la primavera o per a la tardor intentant evitar mesos d'excessiva calor com

l'estiu, el trasplantament a la fi d'estiu o principis de tardor permet tindre ocupat l'hort durant els mesos d'hivern. També es pot trasplantar a la fi d'hivern. És interessant, trasplantar escalonadament per a evitar tindre totes bròcoli de colp. Després de tres mesos es pot collir.

- **Col·les De Brussel·les:** com la resta de la seua família, les crucíferes, és aconsellable trasplantar-lo per a la primavera o per a la tardor intentant evitar mesos d'excessiva calor com l'estiu, el trasplantament a la fi d'estiu o principis de tardor permet tindre ocupat l'hort durant els mesos d'hivern. També es pot trasplantar a la fi d'hivern. no fa falta trasplantar-les escalonadament ja que es poden congelar perfectament. Després de tres mesos es pot collir.
- **Ceba:** Aquest cultiu present en quasi totes les hortes, és molt propi d'aquesta època, podem fer primer el planter a la fi de tardor i posteriorment a la fi d'hivern, posar-lo en les nostres hortes, són bastant resistents i de senzill cultiu.

Enllaços d'interés

Consorti de Residus

<https://www.consorciresidus.org/es/>

Web de la campanya

<http://www.compostaescolacor.org/>

Manual de Compostatge del Ministeri per a la Transició Ecològica

https://www.miteco.gob.es/images/es/Manual%20de%20compostaje%202011%20PAGINAS%201-24_tcm30-185556.pdf

Xarxa Espanyola de Compostatge

<https://www.recompostaje.com/>